

ds. Joep Dubbink

Schriftlezingen: 1 Petrus 1:13-25 – Johannes 21:1-14

Gemeente van onze Heer,

Afgelopen koningsdag reisde ik 's avonds van station Amsterdam-Zuid met de bus terug naar Uithoorn, en tot mijn verbazing was die bus stampvol. Grote groepen jongeren reisden terug naar de dorpen hier in de omgeving. Het was opmerkelijk rustig; sommigen konden niet meer op hun voeten staan. Ze boden mij, duidelijk de oudste reiziger, een zitplaats aan, maar ik had het idee dat zij die meer nodig hadden dan ik, en één jongeman legde zijn hoofd op mijn schouder – hij kon niet meer. Bijna letterlijk hadden ze gefeest tot ze erbij neervielen, en toen ik vroeg of het leuk was geweest, kon er bij sommigen nog net een flauwe glimlach af: ja, het was leuk geweest.

Ik snapte ze wel. Na zoveel verplichte ingetogenheid, zoveel zelfbeperking, dan wil je los. Maar het bruggetje naar onze dienst vandaag is ook niet zo moeilijk. Na grote feesten heb je altijd het risico van een dip, een kater – ook zonder alcoholgebruik. Wat is het nou geweest, zo'n feest? Wij hebben Pasen gevierd. Twee weken geleden nog maar, een volle kerk, een geweldige sfeer, enthousiasme, maar wat heeft het nou opgeleverd?

En dan bedoel ik niet meteen: heeft het de wereld veranderd, heeft het vieren van Pasen vrede gebracht in Oekraïne? Nee, dat weet ik wel, dat kun je niet verwachten. Maar heeft het iets met *ons* gedaan? Zijn we erdoor veranderd, al is het maar een beetje?

* * *

We hebben twee verhalen liggen, heel verschillend. Naar verluidt – of dat fictie is of werkelijkheid weten we niet, maar laten we dat aannemen – van hoofdpersonen uit het evangelie: een deel uit een brief van Petrus, en een verhaal van de evangelienschrijver Johannes, van wie we denken dat hij het is die schuilgaat achter die 'apostel van wie Jezus veel hield'.

Bij het verhaal van Johannes zijn we in de tijd kort na Pasen, die periode waarvan verteld wordt over iets wat niet kan: dat volgelingen van Jezus hun Heer als de Levende ontmoeten. Dat kan niet, maar ze vertellen het wel. Dat moet wel zijn omdat het een ervaring weergeeft die ze hadden, omdat ze alleen zó kunnen uitdrukken wat ze beleefd hebben.

Dit laatste hoofdstuk van het Johannesevangelie is eigenlijk een soort aanhangsel. Aan het eind van het vorige hoofdstuk dacht je dat het verhaal uit was, want de verteller sluit het af: 'Jezus heeft nog veel meer wondertekens gedaan, die niet in dit boek staan, maar deze vertel ik jullie opdat jullie geloven dat Hij de Messias is' (Johannes 20:30-31). Mooi slot. Maar dan komt er nog iets. Heeft de schrijver zich bedacht, zich nog iets herinnerd dat hij vergeten was? Heeft een leerling de lege kolom papyrus die nog over was gevuld met een paar extra verhalen?

Hoe dan ook, het is een schitterend verhaal vol zeggingskracht. En het speelt ook 'na het feest'. Pasen is geweest, in het vorige hoofdstuk is verteld van de eerste verschijningen, die aan Maria van Magdala, en die aan de leerlingen en een week later nóg eens omdat Thomas er niet bij was en het niet van horen zeggen wilde geloven. Maar dan herneemt het gewone leven zich, ook voor de leerlingen. En Petrus – hij weer! – denkt: we moeten wat doen. En wat deed 'ie ook alweer vroeger, waar was 't mee begonnen? Vissen. De leerlingen, de meesten van hen, waren vissers. En moest er niet gewoon ook brood op de plank komen?

Maar het lijkt wel of ze de slag een beetje kwijt zijn: het wil niet erg lukken. De hele nacht vangen ze niks. En dan staat daar een 'stuurman aan wal', die ze advies gaat geven! Stuurman aan wal zijn ongehoord irritant. Ik weet niet hoe u dat hebt, maar ik kan niet goed omgaan met ongeverraagde adviezen. Iemand die een verhaal aanhoort en na even luisteren zegt: 'Maar als je nou eens dit zou doen, of dat?' Kom nou! Een adviseur in kerkelijke kring bijvoorbeeld, iemand van de landelijke kerk, of ingehuurd. Ik denk dan vooraf al: wat heb jij er nou meer verstand van dan ik?! Je kunt wel van alles bedenken, maar je kent onze gemeente niet, dat werkt bij ons niet. Ik zet de hakken in het zand.

Maar ik zit zelf natuurlijk ook weleens in zo'n adviseursrol. Ik ben een aantal keren consultant geweest, en visitator, en dan kom je ergens, je luistert (doe je echt serieus) en op zeker moment suggereer je iets. En als pastor doe je dat soms ook: je luistert, als het goed is niet oppervlakkig maar lang en diep, en je leeft mee; maar soms zeg je ook weleens: 'Als je nou...' Meestal gaat het dan al mis: wie ben jij wel, om mij advies te geven, zegt men dan, of men denkt 't in elk geval.

De stuurman aan wal in ons verhaal heeft een belachelijk voorstel: gooi het net uit aan de andere kant van de boot. Waar slaat dat nou op! Om twee redenen onzinnig. Ten eerste: je bent dat hele meer overgevaren, denk je nou heus dat de vissen toevallig allemaal twee meter verderop zaten?! Ten tweede: je gooit het net over bakboord, want aan stuurboord, precies, daar zit het stuur, het roer. En als je net in het roer terecht komt, dan kun je het wel schudden.

Het eerste wonder in dit verhaal is: de vissers luisteren naar dit vreemde advies. Ze doen 't! Ik vraag me af waarom. Omdat het Jezus is die het zegt? Maar dat wisten ze niet! De leerling die Jezus het eerst herkent is die geheimzinnige 'leerling van wie Jezus veel hield' – maar dat zegt 'ie als het net al helemaal vol zit. Nee, ik denk dat de leerlingen naar die hun nog onbekende man luisteren, omdat ze ten einde raad zijn. Als niets werkt, dan maar dat onzinnige voorstel, baat het niet, het schaadt ook niet. In nood sta je open voor mogelijkheden die je anders zou afwijzen.

Of... ze zijn minder eigenwijs dan ik ben. Ze staan meer open voor iets nieuws, durven te wagen wat misschien iets oplevert. Want ik denk dat het verhaal daar in eerste instantie over gaat: letterlijk, 'het over een andere boeg gooien'. Dat vraagt moed, lef. Soms gaat dat wel: de snelheid waarmee nieuwe technologie, nieuwe media zich een plaats verwerven is verbazingwekkend. Waar het gemak oplevert en vermaak, daar lukt het wel. Maar wat iets van ons vraagt, wat geld of tijd of moeite kost, dat is lastiger. De energieprijzen die de pan uitrijzen, die zetten ons aan tot isoleren en zuinig doen, terwijl er al eerder redenen te over waren. En als we dachten dat Corona ons aan het denken had gezet, qua levensstijl? De files alweer op het oude niveau, en Schiphol overvol.

Wat kan echt niet meer? Denk je dan aan die drie mannen met hun talkshow, die er nu eindelijk, veel te laat, achter komen dat omgangsvormen tussen mannen en vrouwen *echt* veranderd zijn, en dat sommige dingen echt niet meer kunnen? Ach ja, die ook.

Maar nog veel meer. Onze levensstijl, die desastreus is voor deze planeet. En niettemin draaien de wapenfabrieken op topcapaciteit, want er gaat wat aan militair materieel door op dit moment. En wie zal zeggen wat dan anders moet, maar dat dit niet meer kan, is duidelijk. Alleen, zelfs in een land als Rusland waar ze als geen ander weten hoe Pasen te vieren, dringt dat maar niet door – dat maakt een mens nou verdrietig.

Als die vis gevangen is, gebeuren er nog meer wonderbaarlijke dingen. Allereerst Petrus, die zich bijna in Adamskostuum (de oude Adam dan wel!) in het water stort, zodra hij iets gaat begrijpen van het geheim van dat gebeuren, van de aanwezigheid van de Opgestane Jezus. Wordt hij als het ware symbolisch gedoopt? En dan die vissen, en dat die geteld worden, en dat het er 153 zijn – ik lees de meest maffe speculaties over de betekenis van dat aantal, wiskundigen weten in elk geval dat het een heel bijzonder getal is. Een paar voorbeelden: ontleed 't, dan komt er het getal 17 uit (153 is 1 + 2 + 3 enz. tot en met 17), en 17 is de getalswaarde van de Godsnaam JHWH, en het is ook 10 + 7, de

tien geboden plus de zeven gaven van de Geest? En het zijn opgetelde derdemachten ($1^3 + 5^3 + 3^3 = 153$), en drie kan wijzen naar de Drie-eenheid – duizelt het u al? Geheimzinnig.

En dan, dat Jezus al vis *heeft*: ‘Toen als ze aan land kwamen, zagen ze een vuurtje met vis erop en brood. De barbecue is al aan, en hij vraagt de leerlingen *erbij* te leggen wat zij gevangen hebben (Joh. 21:9-10); mag je concluderen dat wij het onze voegen bij wat Jezus doet, dat onze eigen bijdrage niet overbodig is maar heel nodig?

En dan dat bij elkaar zitten, en eten. Het is zo stil, zo plechtig, het lijkt wel avondmaal. Enerzijds ook wat ongemakkelijk: niemand zegt hardop wat je zo graag zou willen weten: ‘Jezus, wat bijzonder dat Jij er weer bent, hoe kan dit, vertel!?’ Maar misschien moet dat ook wel niet: je kunt de magie van een moment ook verstoren. Er moet blijkbaar iets geheimzinnig blijven aan dit verhaal van Jezus’ aanwezigheid die te ervaren valt, die tastbaar is, maar niet uit te leggen. Is dat eigenlijk heel anders dan wij soms beleven, op goede momenten dat we bij elkaar zijn, dat er iets gebeurt van ontmoeting, begrip, even zien hoe de wereld is en kan zijn, hoe Gods koninkrijk eruit zou moeten zien? Even weten dat Hij bij ons is?

* * *

In de brief van Petrus zijn we op een heel ander moment in het leven van de gemeente. Een stukje verder, misschien wel vele jaren verder. Een verhaal dat mensen kan aanspreken die niet zo van het hoogdravende en van de mystiek zijn. De apostel geeft ons adviezen voor het alledaagse leven, als *the party over is*. Als je gewoon weer verder moet, en de grote woorden niet meer zo passen. Is het toeval dat het woord ‘nuchter’ een paar keer in die brief voorkomt?

Evengoed is het niet droog en laag-bij-de-gronds, wat ‘Petrus’ (zeg ik toch maar) ons voorhoudt. Zeker niet! Hij verwacht wat van mensen zoals wij, mensen die Jezus willen volgen. Hij herinnert de mensen aan wie hij schrijft aan hoe ze vroeger waren – ze waren ‘heidenen’, ze waren onwetend, ze hadden zich niet met Christus verbonden. En hij weet, dat dat verschil moet maken. Dat je bij Jezus hoort, dat je bent verlost, ‘vrijgekocht’ noemt hij dat (zoals je een slaafgemaakte vrijkoopt, maar dan niet met geld, en ook niet van een menselijke ‘eigenaar’ maar van een ander slaaf-zijn, gebonden-zijn aan een levensstijl die niet goed is. En hij vraagt van ons dat we ‘heilig’ zijn. Toe maar! Heilig, dat betekent ‘anders’, want met God verbonden. God is *de* Heilige, en wie bij Hem in de buurt wil leven wordt geacht, anders te zijn (Leviticus 19:2).

Dat is best een opdracht. Zijn wij nou zo anders? En zo nee, komt dat dan omdat de christenen tegenvallen, of omdat de anderen, niet-gelovigen, ook wel mee kunnen vallen!? Allebei kan waar zijn. Waar je christenen aan herkent, is liefde onder elkaar. Waar haat en nijd heerst, daar kan het evangelie niet tot bloei komen. Dat lijkt zo klaar als een klontje, maar ik zou de gemeenten niet graag de kost geven waar ze elkaar de tent uitvechten. Zogenaamd met de beste bedoelingen, het gaat om de waarheid, om het ware evangelie, om de juiste diaconale of pastorale of missionaire instelling, natuurlijk, en kan allemaal wel waar wezen, maar ik geloof er niks van: als er geen liefde bij zit, echte liefde, dan gaat het nooit wat worden.

Alles opgeteld: *het is onze taak om door te gaan, ook na het feest*. Om de grote woorden van Pasen, toekomst, nieuw leven, opnieuw geboren worden, opstaan achter die Ene Opgestane aan, om die waar te maken in het alledaagse bestaan. Da’s niet eenvoudig. Daarbij moet onze inzet niet zijn, het per se beter te moeten doen dat niet-gelovige burens – het is alleen maar fijn als je de geest van het evangelie herkent bij anderen, die dezelfde doelen nastreven, want dat kan heel goed. De Geest waait waarheen zij wil – Goddank. We mogen er ons wel voor inzetten, in elk geval niet achter te blijven. Dat wij niet ontbreken, niet uitvallen, niet van de dronkenschap in de kater vervallen, maar nuchter doen wat wij kunnen. Zeker, daar komt ook wat hulp bij, iets van de andere kant, Geestkracht. Pinksteren komt wel: maar laten wij alvast het nodige doen, in nuchterheid, zonder illusies maar wel met hoop. Amen.